

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Deueter Imre*
 Cím: *Vigszínházból - Honvéd -
 Színház*
 Forrás: *Világhír
 Budapest 1951. III/9*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

Tár

Hel

Idő: *1951*

Személy:

Helyszám:

*492
 Vigszínház*

Vigszínházból — Honvéd Színház

A körúton, nem messze a pesti hidőtől, meg-megállnak az emberek s egy pillanatra végigjárják tekintetükkel az állványoktól körülölelt épületet az egykori Vigszínház helyén. Megpihennek a szemek a zöldesszürke, fényes tetejű, vadonatúj kupolán, amely tompán veri vissza a nap sugarait. Hamar megszoktuk ezt az új látványt: aki elmegy a színház előtt, izgalommal figyeli, hogy halad az építkezés. S eszünkbe jut a kép: a lebombázott épület ásító lyukakkal, a tetőn, a falakon...

Ez itt — a Vigszínház volt valamikor.

★

Egykor nagy-nagy üresség tatongett a régi Lipót-körútnak ezen a részén: egyetlen malomépület uralta a környéket. A múlt század végén ötlettel fel néhány újdonsült pénzember és arisztokrata fejében a vagyonszerzésnek ez az eszköze: színházat kellene alapítani. Három színház volt akkoriban Pesten, fontos kérdés volt a Vigszínház engedélyezése — felismerték ezt írók, színészek. 1889-ben már szó volt a Vigszínház építéséről. Fővárosi közgyűlési jegyzőkönyvek, akták, folyamodványok, végzések beszélnek arról az útvesztőről, amelyet az ötlet járt be a megvalósításig. Tologetták az aktát. Elvetették és felvetették, megszavazták és leszavazták — jónéhány esztendősz huzavona kerekedett a kérelemből. Magánszínháztól

lévén szó — a versenytárostól félték a színház ellenzői. 1891-ben a fővárosi közgyűlése leszavazta a kért Lipót-körúti telek adományozását; a telekbizottság „újabb színház létesítését nem tartja szükségesnek”. Megalakult a Vigszínház-egylet, majd részvénytársaság — 1894-ben a fővárosi közoktatási bizottsága már hajlandó bizonyos szubvencióra, ha a főváros az igazgatóságba két tagot kinevezhet...

Végül mégis csak megadták az engedélyt, hal év alatt eldőlt a kérdés: felépítették a Vigszínházat. Felner és Heimer bécsi építészek műve volt a szép épület, melyet 1896 május 1-én Jókai Mór egyik darabjával végre megnyitottak. Most már a bérlők között folytatódott tovább a harc — a részvényekért. Nem sokkal a megnyitása után még egy említésre méltó epizód történt a színház életében, amikor a bécsi Burgtheater vendéjátékában szimatolt pénzzagot a részvénytársaság. A színházban lefolyt tüntetés, melynek vége kardlapozás lett, végképp bebizonyította az igazgatóság előtt: a németnyelű előadások kellemetlen emlékeket ébresztenek az emberekben.

A Vigszínház tehát elindult pályáján — jól tudjuk, hová érkezett el azóta, hogy a feltörekvő polgárságot képviselte a feudalizmus színházaival szemben. A polgári színjátszás szentélye volt, innét indultak el a polgár-

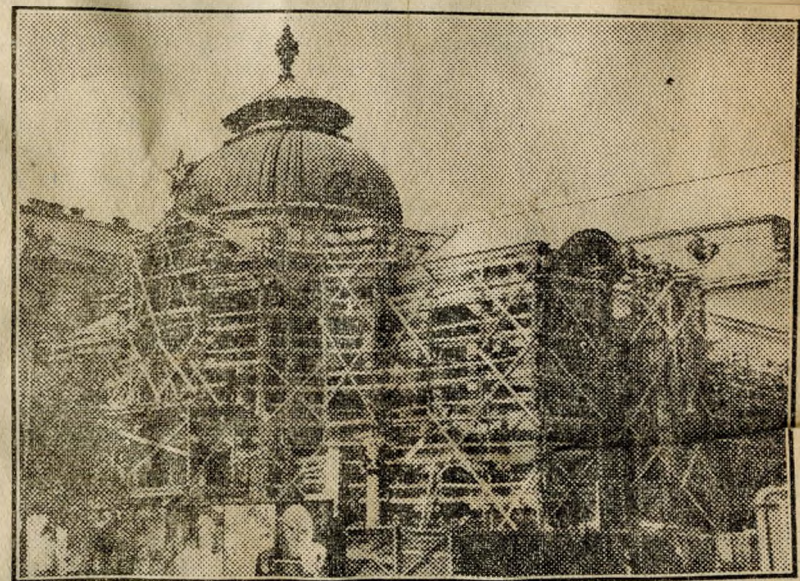
★

ság drámairól, hogy gyakorlatot szerzenek az exportálásban, de itt játszott az évtizedek során a magyar színpadművészet nem egy büszkesége: Jászai Mari, Csontos Gyula, Varsányi Irén, Hegedűs Gyula, Odry Árpád, Somlay Arthur. Polgári darabok, nagy színészi alakítások és még nagyobb

kasszasikerek jelezték a színház életének állomásait. A belföldi tőkét, törvényszerűen, nemsokára külföldi váltotta fel. Egy amerikai vállalkozó, Ben Blumenthal negyvenmillió koronáért megvásárolta a Vigszínházat — cseppet sem azért, mintha a magyar kultúrát akarta volna támogatni. Inkább az amerikai burzsoá kultúra terjesztéséért kezdte az üzleti vál-

lalkozást. Az ő tulajdonát bombázták össze huszonöt évvel később honfitársai, az amerikai pilóták. (Nem a Farbindustrie gyára volt — csak színház). A bombák szétzúrták a nézőteret, a színpadot és ahol valaha Jászai Mari orgonahangja zengett, Hegedűs Gyula játszott — üszkös romok heverték.

S a bűnjel ott meredezett a város szívében, amíg ez év januárjában, az öt éves terv második évében állványok emelkedtek a magasba a színház körül, hogy újjáépítse a nép — a népnek.

A Honvéd Színház új épületén ötágú csillag hirdeti az építés dicséretét

Ahol gyilkos versenyt futottak egykor a részvényesek, most nagyszerű versenyt vívnak egymással a honvédbrigádok és az építkezés dolgozói. Épül a Honvéd Színház a Vigszínház helyén. Nyers itt még minden, de az állványok mögött a vasbetonpáholysorok huzalai, az egész lendületes mozgás már az újat hirdeti teljes szépségében. Az elektromos meghajtású, hatalmas forgószínpad szerkezetét már behelyezték. Kiterítve fekszik a vasfüggöny, amely előtt nemsokára

a nép művészei köszönik meg a taposókat. Elkészült a betonozás — most már a „fehérmunkások” dolgoznak a díszítéseken. A negyedik szinten már hófehér a fal, domborművek is díszítik — egyszerűek, finomak. A épületben végig talicskák zörögnek, szállítják az anyagot, itt az állványon egy honvédbajtárs, amott egy villanyszerelő dolgozik, a kazánházban kékes fény vibrál: hegesztenek. A földszinti

zsöllyék alatt hatalmas társalgó ké-
szül — *ilyen nem volt itt azelőtt.*
Óriási labirintus ez — könnyen elté-
vedhet az idegen halandó — meg-
annyi helyiség: öltöző, próbaterem,
társalgó, irodák. *Mindenütt építenek,
szépítenek valamit.* Néhol még a régi
roncsok, rések kiáltanak mementót, *de
legyűrte őket a jelen, a tero építő
lendülete.* Hódos György sztahanovista

kőműves brigádja elérte a 260 száza-
lékot, a *Bárány-brigád* 216 százalék-
nál tart. Az eredmények emeléséről
beszélnek most azon a helyen, ahol
egykor tulajdonosok és közönség a
részvények emelkedéséről beszéltek az
előadások szünetében. Géra József
elvtárs, a párttitkár most itt a gazda
s jogos büszkeséggel mutatja a fel-
húzott falakat, beszél arról, hogy
ezerkétszázan férnek majd el a kényel-
mes széksorokban, *hogy száztíz öltöző
várja a Honvéd Színház dolgozóit, el-
készült a zenekar helye és a próba-
terem.* S azt is elmondja; *ha majd
először felgördül a vasfüggöny —
melynek részeit itt kopácsolják a szín-
padon —, milyen boldogság lesz a
színház nézőterén ülni azoknak, akik
felépítették.* „Október 15-re át akarjuk
adni” — mondja Géra elvtárs —
„akarjuk, hogy sikerüljön”...

Móricz Zsigmond a Víg-színház hu-
szonöt éves jubileumán ezt a Víg-
színházban sohasem érvényesült igaz-
ságot mondotta: „A színház mindig a
tömegekhez szól, ezért fontos a szava,
a hangja.” Ez a színház most először
szól majd a tömegekhez, azokhoz az
emberekhez, akik felépítették, akik új,
nagyszerű színházat varázsoltak a ro-
mok helyén. Itt, a Körúton, az épít-
kezésen, a fasizmus romjain győz öt-
éves tervünk, amely megteremti a
szocialista kultúra új hajlékát: a
Honvéd Színházat.

Demeter Imre